

Bonhaj Bóh!

Cíklo 11.
12. mèra.

Lètnik 3.
1893.

Serbiske njedželiske lopjenka.

Wudawaju šo kózdu šobotu w Ssmolerjez knihicjischézni w Budyschinje a šu tam dostacj sa schtwortslétnu pshedpłatu 40 np.

Njedžela Laetare.

Mark. 14, 55—61: „Alle wýchshi měschnik a zyla rada pytachu šwèdczenje napschecziwo Jesušej, so bychu jeho morili a njenamakachu niczo. Wjeli jich pak napschecziwo njemu falschnje šwèdczesche, ale jich šwèdczenje njebesche psches jene. A někotri stazechu a ręczachu falschne šwèdczenje napschecziwo jemu a džachu: My ſhy ſlyscheli, so wón džesche: ja chzu tón templ, kotrež je ſ rukomaj ſcžinjeny, rošlamacz a w tſjoch dnjach druhı natwaricz, kiz njeje ſ rukomaj ſcžinjeny. Alle jich šwèdczenje pak njebesche psches jene. A wýchshi měschnik stanu ſrjedža nich a woprascha Jesuša a džesche: Njewotmolwiſch ty niczo? Schto je to, schtož eži na tebje šwèdcza? Wón pak mijelčesche a njewotmolwi niczo. Wospjet woprascha jeho tón wýchshi měschnik a džesche ſ njemu: Šsy ty Chrystus, tón ſyn teho wýšozu ſhwaleneho?”

Na ławzy wobſkorženych ſedzi naſch ſbóžnik pſched wýchshim měschnikom a pſched zyłej radu. Dyrbjeli méniež, so ſu w tutej wýškej radze najčežniſchi a najſprawniſchi mužojo zyłego Israela! Alle temu tak njeje! Woni ſnajachu zyłe derje tamnych hubjenych czlowiekow, kiz falschne šwèdczachu pſchecziwo Jesušej, kotrež ſwèdczenje po taſkim njebě psches jene, pola kotrež bě ſa pjenjesh kózda kža na pſchedan. Alle woni njestajichu njewernoſć falschnych ſhwedkow na ſhwétko a njedopomnicu jich na pokleže, kotrež trjechi kózdeho kharja.

Falschni ſhwedkojo ſtejachu pſchecziwo Jesušej! Kaf tež móžesche hina! Wucženi ludžo ſu po wjele-

lénym pytanju na ſtworjenym ſlónzu někajke bleczki wunamakali. Alle w zyłym čaſu, kotrež budže ſemja ſtač a we węcznoſci njeje žadny khlodk ani prósck namakac na njestworjenym węcznym ſhwétle, kotrež je do ſweta pſchischt. „Schto bjes wami móže mi hréch dowjesež?” bě předny naſch knjeg a mischt do rjadow ſwojich njeſcheczelow wołak. Dyrbjachu wotmijelknycz a njemózachu woczi ſ njemu poſběhnyež. Dženž roſhudzi wýšoka rada Jesuša po ſhwèdczenju falschnych ſhwedkow. Kaf je twój ſbóžnik czerpił pod tutej mozu kže! Jego ſhwédomnie bě ſpokojoſ pſched ſwiatym Bohom, ale jeho wutroba krawiesche w boſoſci wo tón ſwét, kiz ſo ſam ſjeba a wérnoſć a ſhwétko wot ſebje wotſoreži.

Kaf wjeli hina! Ma ſo, hdyz naſchi wobſkoržerjo pſchecziwo nam ſtupja. Pſchecziwo Jesušej poſtanu lucži falschni ſhwedkojo. Wérni a ſprawni pak ſu wſchitzh, kiz naſh wobſkoržeja. Twoje ſhwédomnie, Bože ſwiate džeſacž kaſnje, jeho ſakón a evangeli, nóż, psches kotrež czémnoſez hlaſa wſchelowédomneho wóčko, ſlónzo, kotrež ſwèczi na twoje dny, Jesušowe ſłowa, wucžby a napominanja: lute wobſkorženja pſchecziwo nam, kotrež wołaju ſ njebjeſam a kotrež Bóh ſlyſhi. Schto chzemý potom czinicž? Lhacž kž falschni ſhwedkojo pſchecziwo Jesušej a ſo troſchtowacž ſ hubjenym ſamolwjenjom? Bóh tón knjeg chzyl naſ ſwarnowacž pſched taſkim ſamolwumogenjom ſ naſchego hréſchneho hubjenſta. Bychmy ſ tym ſebi ſami hubjene hrody twarili, hdzej ſola žaneho ſchfita njenamakam.

Né, hdyz naſchi wobſkoržerjo, „myſle, kotrež ſo bjes

szobu wobskorža abo tež samolwja", festupuja a hdvž nasch szbžnik nježvari ani njehosta, ale se šwojim cžichim praschenjom: To šym ja sa tebje cžiniš, kžto cžinisch ty sa mnje? naschich wutrobów cžezku winu najmóznišcho wotkryje, dha chzemy s pokutnymi šylsami we wocžomaj a s wutrobnym roškacžom k jemu khodžicž, kž je hromadže nasch šudnik a nasch wumóžnik a šo k jemu modlicž:

O jehijo Bože šwjate,
Na kžižu saršane,
Do šmijercze sa naš date,
Naš shoja twoje rany,
Wschón hréch šy wot naš wsalo,
To žiwjenje nam dało.
Ssmil šo nad nami, o Jesu.

Jesuš mijelčesche napschecžiwo kóždemu wobskorženju a nicžo njewotmolwi. A my, kž tak husto ſapomnimy na šwoje pschibžlusknoſeče pschecžiwo Bohu a člowjekam, kaf šo rošnjemdrimy, hdvž naš njewinoječe wobskoržeja. Jesušowe mijelčenje bě najlepše wotmolwjenje. Jeho wobskoržerjo a šudnizh njebych učzo radſcho widželi, hacž so by šo s wulkim hněwom ſam wobala. Jeho šwjate, njewinowate mijelčenje ležesche kaž Boži šud na jich ſaſkých duſchach.

Wulkimy wot Jesušoweho mijelčenja a rčenja w šwojim cžazu. Stanuſli fasshui ſwědkojo pschecžiwo nam, Bóh wjecži njewernoſeč. Wón wjedže w prawym cžazu a na prawym měſeče wěrnoſeč k dobyču. My džeržimy šo šwojeho ſbžnika a njepuschcžimy jeho. Jeho duch wodž naš we wježelu a ſrudobje naſchego žiwjenja, jeho šwjata mudroſč ſdžerž naš na prawym pucžu. Hamjení.

Pawol Gerhardt.

(Poſracžowanje.)

Hijo předy, hacž běſhe Gerhardt šwoje Barlinske ſastojnſtwo naſtupiš, běſhe wótra wójna mjes lutherskimi a reformirtskimi wudhyrla. Skoro kóždu njedželu šo bjes ſobu s klétki dele hanjachu a kóžda ſtrona druhu s wótrymi ſlowami pschimac̄he. Pobožny kurwjerch Bjedrich Wysem, drje s połnym pschewědečenjom ſwojej reformirtskiej zyrkwi pschihilem, ale tola s wulkej miloſćju a ſe wſhem pschipoſnacžom wo lutherskej zyrkwi ſudžo a kruče roſbudženy. Luthersku ſe wſhem jeñymi prawami ſchitowacž, běſhe hijo doſho s wulkej ſrudobje na tutu zyrkwinu wójnu hladak a tež ſpytał, wobej ſtronje bjes ſobu wujednacž. Ale jeho derje měnjenie prázowanja běchu podarmo byle. Duž ſkóńčnje ſastupjerow lutherskeje a reformirtskije konfessije w l. 1662 k wujednarſkemu roſrečzowanju hromadže ſwola.

Nasch Pawol Gerhardt běſhe tehdy hijo pječ ſet doſho cžicho a skoro šo njestarajo wo ſwét s wulkej ſwěrnoſćju a ſ bohatym zhoňowanjom ſwojeho ſastojnſtwo pschi lubej Miflawſhowej woſadže hladak. Kaž móznie tež ſwoju evangeliu wěru ſakitaſche, njeběſhe tola ženje na ſranjaze waſchnje reformirtskich w predowanjach pschimak, ale husto ſwoju ſrudobju a ſwoje žedženje po ſjednanju wſchitkých wěrow w ſuboſezi Chrystuſhowej ſo modlo w ſwojej komorzy temu Knjeſej wuliwał. Nětko dyrbjesche tež wón won do wojoوانja a doſho njetrajesche, dha widžimy jeho jako naředowarja ſwojich lutherskich wěrybratrow.

Niz mjenje hacž 17 poſedženjom ſo džeržesche. Ale roſrečzowanja běchu njelube doſč a wostachu tež ſkóńčnje bjes wuspěcha.

To kurwjerch hľuboko ſrudženy ſylschesche. Taſo pak ſhoni, ſo je ſo wójna na klézky ſ nowa a wjelje ſurowiſcho ſapocžala, pschikafa wón 16. ſeptembra 1664, ſo njeda na žadny pad njeluboſne ſkřiwdženje mjes reformirtskimi a lutherskimi dlěje cžerpicž a žadasche ſebi, ſo by ſo kóždy duchowny psches podpiſmo k poſlusknoſeči pschecžiwo tutemu wukafci ſlubil a ſo ma ſo kóždy, kž ſo ſpjecžuje, ſe ſastojnſtwo pschecžicž. To woſebje w Barlinje a potom tež w kraju wulku haru cžinjesche, ale kurwjerch woſtejſe na ſwojim wukafci a přenje, kž dyrbjetaj jeho hněw ſacžueč, běſhtaj propst Lilius a duchowny Reinhardt,

wobaj dwaj předarjej pschi Miflawſhowej zyrkwi, njedživajo na wſchitke proſtwy niz jenož měſchczanskeje rady, ale tež ministerſta, buſhtaj ſe ſastojnſtwo puſchezenaj. Nětko dyrbjesche tež Gerhardt podpiſacž. Ale wón woſjewi, ſo njemóže reverſ, kž jemu ſakaze, luthersku wěru pschecžiwo ſuſe ſakacž, podpiſacž. Taſo tež jeho lós ſwojeju ſastojnſkeju bratrew trjedi, wot kotrejuž pak běſhe ſo tón jedyn, propst Lilius, poſdžiſho ſo podcžižnyski, ſaſo do ſastojnſtwo ſapokafal. Woſadženje Gerhardta, kž njebě ženje na ſranjaze waſchnje wojował, niz jenož pola lutherskich wulke roſhorjenje ſbudži. Jeho dla ſo wjelje proſtwow kurwjerchej pschepoda, bjes druhimi wſchitke rjemjeſla ſa njeho proſchachu. Podarmo. Ale kurwjerch wo Gerhardtu nicžo wjedžecž njehaſche. Taſo pak ſo jemu pschezo ſ nowa nutrue proſtwy ſa Gerhardta pschepodachu, ſkóńčnje w januaru 1667 wukasa: „Dokelž wo Pawolu Gerhardtu žanu druhu ſkóřbu ſylſchat njeje, hacž tu, ſo je ſo ſpjecžik, wukas podpiſacž, kurwjerch pak ſa to džerži, ſo myžl wukasa prawje ſroſymik njeje, dha chze jemu ſaſo dowolicž, ſwoje ſastojnſtwo ſastaracž.

Ziwe wježele wſchitkých ſapſhija, jenož Pawol Gerhardt tuto wježele nije dželſe. Wón ſo ſe ſobu běžesche a potom měſchczanskej radze a ſakſkemu kurwjerchej napschecžiwo ſo wupraj, ſo jemu ſwědomnje ſakaze, kurwjerchowſku radu wuziwač, dokelž je ſo jemu jenož teho dla poſkicžila, dokelž nijeje myžl wukasa prawje ſroſymik a dokelž ſo kurwjerch nadžija, ſo budže tež bjes podpiſma po wukasu ſiwy a tak ſo konkordſkeje formle, kž je tola džel lutherskeho wěrywūſnacža, wſdacž. Doſč, po doſhim běženju ſe ſobu ſwoje ſastojnſtwo ſloži, niz jenož k ſrudobje ſwojeje woſadžy, ale tež wſchitkých lutherskich wobydlerow Barlina. Skto ſebi ſwazi, jeho ſudžicž? Wón cžinjesche, kaž jemu ſwědomnje ſakache. Taſo běſhe nětko Pawol Gerhardt ſe žonu a ſe ſynom Bjedrichom bjes ſastojnſtwo a ſhléba, ale tola ſuboſež Barlinskich pschecželow njebě jemu tradacž dała. Měra týſhnoſeče pak bu połna, hdvž jemu Bóh tón Knjeſe w měru 1668 jeho ſubowanu mandzelsku Hanu Marju psches ſmijercz wotwoła. Taſo ſo nětko taſ ſamlutki a kaž ſyrotu cžujiſche. Wón pytaſche a namaſka troskt w modlitwje k Bohu a je ſo w tutym cžazu tež ſe ſwojim Chr̄luſhōm troschtował: „Ach porucž Bohu ſwěru twoj pucž a ſrudobju“.

Tola hdže nět? Wón hlaſaſche cžichi k njebjeſam a ſpěvaſche w ſwojej wutrobje: „Ty dobre pucže wſchudže a pomož wudželiſt“. Wón cžižny ſwoju staroſcž na teho Knjeſa a tutón ſo ſtarasche ſa njeho. Hijo w oktoberje 1668 jeho měſchczanska rada, tehdy hſchecže kurſakſkeho města Lübbena we Lüžižy, ſa archidiakonuža woſoła. Wón widžesche w tym Bože wodženje a w meji 1669 ſwoje nowe ſastojnſtwo naſtupi. Wo jeho žiwjenju a ſkufkowanju tudy nicžo njewěmy, jenož to, ſo měſchczanska rada jemu w ſpočatku někotre njeluboſeče cžinjesche. Šydom ſet ſwoje ſastojnſtwo ſa ſtarasche. Bjes džiwa, ſo ſo nětko, ſydomdžezacžlětny, ſprózny wot doſheho wobcežneho a cžernjojteho podróžniſtwo wutrobnje žedžesche po wotpočinku ſwiatych w ſwěle, jenož jena staroſcž cžyſche jemu tu a tam wutrobu cžezku cžinicž, staroſcž wo pschichod ſwojeho 14-lětnego ſyna. Tola ſo jemu radži, tež tu na ſwojeho Boha cžižny. Taſo ſwoje woſkaſanje ſa ſwojeho horžubowaneho ſyna poſtaji kraſne prawidla ſa žiwjenje, kotrychž woſbah je: „Modl ſo pilnje, ſtuduj něchtio ſprawne, budž měrnje ſiwy, ſluž ſprawne a woſtań woſtajny w ſwojej wěrje a wuſnacžu, dha tež wumrějſeſh a ſ tuteho ſwěta woſhal cžehnjeſh ſwóſniwy, wježely a ſbóinj. Hamjení!“

Wot nětko běſhe hotowý do wěžnoſeče ſańcž. W cžucžu pschiběrazeje ſlaboſeče a ſo pschiblizazeho ſkóńčenja ras ſlowa ſe ſwojeho Chr̄luſcha: „Cžeho dla ſo dyrbjal rudžicž?“ ſo modlesche a mjes tym, ſo ſo jeho woſlicž ſwěcžesche kaž jandžela, wotsje a ſylnje prajesche:

„Ssmijercz nam njem'že nicžo ſchlodžicž,
Dyrbí naš, hdvž je cžaz,
Se wſchej' nuſy wodžicž,
Šamkne durje wſchitke ſlóſeži,
Wjedże nuſs, runy pucž,
Tom k tej wježeloſeži.“

Bóry po tym ſwoju hľou poſhili, ſańdželi ſa tutón ſwét, kotryž běſhe jeho ſwontowemu člowjeku wjazh cžerpijow dyžli róžow pschimjeſl, woci a ſańdže do mróčzele tamnych ſwědkow, kotrychž ſwét hódný njebě. Wón wuſhny 7. junija 1676. Jeho cželo bu we hľownej zyrkwi w Lübbenje ſhowane, naſſkerje w bliskoſeži woſtarja. W zyrkwi w Lübbenje na njeho wulki wobras dopomni,

kotryž jeho po žiwjenju wošnamjenja. Najkražniſhi a najbóle traſazhy pomnik je Pawoł Gerhardt ſebi ſam ſtajil. To ſu jeho njezmertne kherluſche. Męh móhli ſo džiwac̄, ſo we wjeleſeſtnych wojowanjach a pſchi tak někotrych čeſkikh domapytanjach, kotrež jeho trjedichu, tola žorlo jeho kherluſchow njeſoprahny. Ale wſchitko, ſchtož na njeho pſchiindje, jeho pſchezo hľuboko do modlenja ſe ſwojim Bohom czérjeſche a pomhaſche hľuboke žorlo žiweho naſhnenja wo ſvoju ryc̄, ſi kotrehož ſo wſchelke jeho ſpewy žorlachu. Za njewém, na toho po Lutheru móhlo ſo to, ſchtož liſt na Hebrejskich wupraji, ſo mjenujz̄ hisheče rēc̄i, hac̄ runjež wumrjeł je, ſi wjetſhim prawom nałożowac̄, hac̄ na Pawoła Gerhardta. Po Lutheru njeje hac̄ do tuteje hodžiny žadyn wutrobu evangelskeho kherleſijana trjedik kaž wón. Wjèle jeho ſpewow buchu wopravdze ludowe ſpewy a klinčachu niz jenož w zyrkwi a w domje, ale tež na polach a w holi. Se ſwojej parſchonu wón ſteji ſa wěrnoſcz ſwojich kherluſchow. Schtož wón ſpewa, to wón je; ſchtož wuſnaje, to wobkručzi ſe ſwojim ſhonjenjom. Ale niz jenož k ſwiatoc̄nym ſynkam pſcheczelow je wón ſpewał. Dželac̄erja a žinjenzarja, kiž na polo won czechne, napomina ſapocžec̄ ſwoj: „Ja ſo eži, Božo, džakuju ſa wſchitku dobrotu“; a kaſa jeho, ſi nim teho kwalic̄, kiž ta ſtudzenj je, kiž wjèle hnady ma a wſchitko rienje wuwiedze po ſwojej mudroſc̄i. W druhim ſpewie kwalii ſaſo staroſcz cžela, w druhim kherleſijanske mandželſtwo a ſpewa kwalbu kherleſijanskich žonow.

Jeho najkražniſche kherluſche pak we woſhadze ſallincža, kotrež Pawoł Gerhardt jako wobſtajny towarſch pſches zyłe zyrkwiſe ſéto, woſebje pſches rózne czaſhy pſchewodži. Wot 123 kherluſchow, kotrež je ſpewał, ſu ſ najmjeniſcha 30 w evangelskej zyrkwi němſkeho kraja powschitkowne domjaze prawo dozvile a drje w žanych ſpewarſtich knihach njepobrachuja. Komu hn̄dom adventſke myſzle njepſchinidu, hdyz ſynki „Kak powitam ja tebje“ do jeho wucha klinča. Schto by netk pobrachowało w lubym róznym czaſhu hodo, hdyz niemeli jeho: „Immanuel, eži ſpewamy“, abo nowe ſéto jeho: „Netk ſ Boha ſaspewamy“. A njeje w ſwiatym poſtnym czaſhu a na czechim pjatku ſaſo Gerhardt, kiž ſe ſwojim „Hlaj, cžloweče, Bože jehnatičko, kiž naſche hréchi noſhy“, a ſ nje-wurjeſtiwje rjanym: „O hlowa, krwawnje ſbita, a poſna beloſczow“, cžueča ſa tutón czaſh wupraji. A tak dale ſa zyłe zyrkwiſe ſéto natwarjaze poſbehowaze ſynki. A bydu wſchitzy eži ſo ſechli, kotrymž je Gerhardt w ſwojim kražnym: „Ach porucž Bohu ſwemu twój puež a ſrudobu“, ſe ſwojim dowérjenjapoſtnym: „Cžeho dla ſo dyrbjał rudžic̄?“ a we ſwojim wjeſelym a móznym: „Ja chzu kwalic̄ ſkutki Bože“, troſcht a ſmerowanje a woſchewjenje do wutroby ſpewał, ſchto móhli je licžic̄?

Dosć, Pawoł Gerhardt je naſch. Spewarja duchownych kherluſchow jeho runjecza ſo žadyn druhi lud kwalic̄ niemóže a duž njeh wón tež dale, kaž je wjèle tyžaz króz cžiniſ, staroſczimy mročele staroſczow, dwelowažym mhlku wot wocžow ſacžeri a wſchitkach, kiž ſobu ſanochuja jeho kherluſche, poſbehuje do jaſneje wjehoſcze, hdzež jeho po metrach a njewjedrach žiwjenja ſ dobyčerſkej wěſtoſezu wylſac̄ klyſchimy:

Satan, ſwēt a jeho džecži
Schpotuja ničjoh' dla
Mje tu na tym ſwecži;
Njech ſo ſměja,
Njech mje hidža,
Božo mój, ja ſym twój,
Njech eži haňbu widža!

o—k.

Snutſkowne miſionſtwo.

(Poſtracžowanje.)

Na prením měſcze ma po tajkim ſnutſkowne miſionſtwo pſchecžiwo powrōcžazym myſzlam w ſtac̄ze wuſtupowac̄. To je móz ſleho, kotraž ſo pſchecžiwo wſhem ſtatnym ſakonjam a porjadam ſběha. Hdyz ſu jow hromady luda wot teho jeda ſa-pſchimjeni, dha nam tež ta ſloſc̄, kotraž ſtatne ſakonje pſchecžupuje, jenotliwa napschecžiwo ſtupi. Pomyſl ſebi na wſchech ſloſtnikow, kotriž dyrbja ſo kózde ſéto dla pſchecžupjenja ſakonjow wot ſudnikow do jaſtwa ſadžic̄. Ma tutých ſabludzených, na tých ſloſtnikach, kotriž w jaſtwie ſedža, chze ſnutſkowne miſionſtwo dželac̄. Jim chze w Chrystuſkowej myſzli ſlužo troſcht a wodacze w evangeliu pſchinjeſz a jich naſabicež, ſo bydu ſebi ſaſo čeſc̄ a prawdoſcz pſched Bohom a cžlowiekami dobyli.

Hdyz ma ſnutſkowne miſionſtwo hewaſ wotpoſlad, pſched hréhom a ſloſc̄u ſakhowac̄, ma wone tu ſ tajkimi cžinic̄, kiž ſu

ſloſc̄ dokonjeli. Wone ſloſtnikow roſdželuje do tajkich, kotriž ſwoje khostanje hisheče w jaſtwie wotpoſucža, abo do tajkich, kiž ſu jo hižo wotpoſucžili. Po tym ma ſ džela nuts ſtupic̄ do jaſtwow po ſłowach naſchego ſbóžnika: „Ja ſym jath był a wj ſeſe ke mini pſchic̄li“ (Mat. 25, 36) — ſ džela ma ſwoju ruku wupſchecſtrečz wylſe ſ jaſtwa pſchecženych.

Spodžiwna wěz je, ſo je poſdra tawſhyt ſéto traſo, předy hac̄ kſchecžijanstwo ſwoju pſchecžiwoſcz prawje ſacžu, ſo ma ſo ſa jatych starac̄, ta myſl je kóz ſańdženeho lětſtotka wozucžila a je ſo w naſchim lětſtotku, Bohu budž džak, do ſkutka ſtajila. To je dobyc̄e wěry do teho, kotrehož rt a wutroba je kředža w nježmilnym ſwecže jatych poſhwecžiſ, ſo ſu tajzy mužojo naſtok ſ temu dali, kotriž mějachu Chrystuſha we wutrobje a ſo jeho mjenia pſched ſwetom njehańbowachu. Wusnac̄ wſchaf ſo dyrbji, ſo ma italſki, franzowſki a jendželſki lud najwjetſchu ſaſlužbu wo to, dokuž ſu tam prěni ſlawni mužojo ſ cžoplej wutrobu ſa wbohich jatych wuſtupili.

Pſchecželjo ſnutſkowne miſionſtwo dyrbjachu ſebi roſjaňniež, na kajke waſchnje maja ſwoje dželo nad jatymi ſapocžec̄.

Schtož najprjedy jatych naſtupa, kotriž w jaſtwe abo khostarni ſedža, chzedža jim evangeliom a w nim wodacze wot wſchech hréchow a ſ tym mér pſchinjeſz, ſo móhli ſ nowemu žiwjenju wozucžic̄. Teho dla dže jich prěni puež nuts do jaſtwow. Hdyz by ſo to ſznanu tež cžinic̄ dało pſches cžiſhcežane ſłowo, ſo ſo jatym knihi a nowiny, w pobožnym duchu ſpižane, do rukow dadža, je tola wažniſche, ſo ſ temu mužojo pſchindu, kotriž to ſłowo Bože poſne ducha a luboſcze jim ſ wutrobje wjedu, ſo by jich troſhtowało a poſylniſo. My móžemy radoſciwje praſiež, ſo je ſnutſkowne miſionſtwo wſchudžom w naſchim wóznym kraju ſ wuspěchom ſkutkowało, pſchetož we wſchech wjetſhich jaſtwaſ wotbywaja ſo porjadne Bože ſlužby a duchowni wopytuja jatych, ſo móhli jich w pſchecželnym roſrécžowanju wabic̄ ſ temu ſbóžnikoj, kotryž chze jim wodacze a jich ſ ſebi cžahnež.

Wěſty dr. Julius w Barlinje, kotryž w ſéce 1827 w Barlinje pſchednoſtchli wo jaſtwaſ džerjeſche, je pola naſtork ſ temu dali, ſo bu wutroba naſchego luda ſahorjena ſa tón wažny ſkutk kſchecžijanskeje luboſcze. Wot teho czaſha ſapocžachu ſo tež towarſtwa ſ wobarnowanju pſchecženych jatych ſaſložewac̄, kotrež w naſchim czaſhu ſ wulſkim ſahnowanjom ſkutkuja. Kunje to dželo na pſchecženych jatych je jara wažne. Kózde ſéto tawſhyt ſloſtnikow ſ jaſtwe czechneja; jenož mało je ſo jich ſ pokucze wobrocžilo; jich najwjažy ſorjeni ſleho ſaſo ſ jaſtwa ſobu won pſchinjeſe. Duch ſloſcze je tež ſ wonka jaſtwe jara wulſki; nje-ſkyhchimy ſ naſtrójeniom ſ wulſkich městow, hdzež tajzy pſchecženi jecži ſo w ſwojich kutaſh hromadža, a ſebi na nicžo druhe khiba na nowe ſloſcze njemyſla. Snata wěz je, ſelko pſchecženych jatych je ſo kózdy króz na ſběžlach wobdželiko. Wyschnoſcz je na ſloſtniku, kiž je ſwoje khostanje wotpoſucžiſ, prawo ſhubika; wona dale nicžo njeſamóže, hac̄ jeho pod polizajſke wobkedežbowanie ſtajic̄; prawo na nim dobudze jenicžy luboſcze, kotraž ſo w ſnutſkownym miſionſtwo poſkaſuje, a ſ možu ducha Chrystuſkowego njeſprózniwa pyta, kotrež ſo tež najprjedy twjerda wutroba ſmjeſhczí. W tym je ſnutſkowne miſionſtwo ſtatej hižo wjèle pomhaſo.

(Poſtracžowanje.)

Roſhlaſ w naſchim czaſhu.

Powjedaju w nowinach hižo wjèle wo lětuſhich pucžowanjach naſchego khežora. Kaž ſo klyſchi, budže ſo tež wón ſetba ſaſo do Norwegiſkeje po morju podac̄. Tež budže wón dželbrac̄ na manövrach wuherskeho wójska. Wulſke němſke manövry budža ſetba w Elſaku a Lothringſkej.

Twarjenje wulſkeho narodneho pomnika ſa khežora Wylema I. je ſo profeſorej Begaaſej w Barlinje pſchepodaſo. Dželaju hižo netk ryejerſki ſtaw khežorowý na konju ſedžo we wulſkej žiwjenja. Pomnikowý podſtaw pak budže tsi króz tak wulſki.

„Gſerbſke Nowiny“ powjedachu poſlednju ſobotu wo pſchecžiwoſczimy pſchijecžu, kotrež bě 25. februara, wjedžene wot kniſeſow fararja Imiſcha w Hodžiju, fararja ſakuba w Rjeſhwacžidle a fararja ſkale w Budyschinje, 8 ſerbſkich knjenjow a knježnow poſla ſakſkeho prynza Friedricha Augusta a jeho wjehoſeje mandželſkeje mělo. Wone běchu pſchichle, jo běchu, hdyz bě wjeho ſlada mac̄ po ſwojich ſchecžniedželach prěni króz ſaſo w ſemſtach po- byla, ſwoje najwutrobiſche ſbozopſchecze wuprajile ſ proſtwwu, ſo chyžl Boh dale ſchitowac̄ mlodeho ſyñka a jeho wjeho ſmacžer, kaž tež zyły prymzowý dom. — Wſchitke žónſke, evangalske a kathol-

ſke, běchu w rjanej ſerbſkej pſchnej dræſci pſchiſhle a běchu ſ pſchi-
hodnymi ſłowami kóžda ſwoje dary pſchepodače: knjeni Schäferowa
ſe ſłowami: „Njech je nam ſſerbowkam dovolene, ſwoje naj-
wutrobiſche ſbožopſcheče po Waschich ſbožownych ſchęſznyedželach
tu wuprajicž. — Boh tón Knjes wobdar Waſ a Wasche lube
dzęčatko ſtajne ſ najlepſhim žohnowanjom” pſchepoda rjaný buket
w ſerbſkich barbach; knjeni Zurowa ſe ſłowami: „Boh Wasch
wonkhód wožohnui A Wasch nutſkhód wobarnui” pſchepoda na
talerju plast mijeda; knjeni Skopowa ſe ſłowami: „Boh daj Wam
wjele ſboža na kóžde lěto, cíloſcž a čerſtwoscž, Boži mér, Božu
hnadu a Bože žohnowanje a wſchitko, ſchtož je wam trébne na
czéle a duſchi” pſchepoda khléb a kól na rjanym drjewjanym
deńčku, do kotrehož běchu ſlowa wureſane: „Naſch wſchédny khléb
daj nam dženž”; knjeni Přechowa ſe ſłowami: „Boh je pſchikafak
tu wachu ſſwojim lubym jandželam, So běchu w kóždy
ſtrachu ſ warnowanjom byli Wam” pſchepoda na rjanym
talerju kwaſnu kſchinežu butry ſ dwémaj towzkomaj; knjeni
Pollenkowa ſe ſłowami: „Džakujcze ſo temu Knjeſej, pſchetož
wón je dobročiwy a jeho dobrota traje wěčnije!” pſchepoda ſchku
jeji, ſ róžiczkami wužadženych; knjeni Mejnijowa ſe ſłowami:
„To je tón džen, kotrež je tón Knjes ſcziniſ, duž wjeſeluy a
ſradujmy ſo w nim!” pſchepoda rjaný ſorbiſ ſiczkatych jablukow;
knježna ſſmoliz ſe ſłowani: „Budž Bohu džak, ſo hnadnje
ſakitana Bu droholuba nam prynzežyna! Ahval teho Knjeſa
naſčha wſchitkých duſcha; Džak dawaj jemu wſchitka ſakſonſka!”
pſchepoda ſorbiſ ſ dwémaj žiwmaj tujawkomaj, a knježna ſſoliz
ſe ſłowami: „Chył, luby Božo, dale wobarnowacž Nětk maczér
wýžoku a dzęčatko; Tež kralowſki dom zyły pozohnowacž, Sso na
wſchěch jeho ſtawach pſchekražno!” pſchepoda wumjelszy wudželanu
ſletku ſ honaczom a dwémaj ſokoschkomaj. Kóždy dar wožebje
pſchija prynzežna, lubje ſo požměwkujo a džakujo. Wyžokaj
mandželskaj běchtaj depuzatiſu ſ najwutrobiſhim wjeſelom widžaloj
a ſo rjenje ſa wjeſele podžakowaschtaj. Potom bu depuzatiſa tež
hiſcheče wot krala a kraloweje pſchijata a to runje tak pſchecželiwje
a luboſnje. Te ſo pſchi tej ſſladnoſci duſchnje poſkaſalo, w kaſkim
rjanym ſwiaſku luboſče a ſwérnoſče ſerbſki lud ſa ſwojej
wyschnoſci ſteji. Boh tón Knjes chył tajku luboſč a ſwérnoſč
ſdjerzecž a pſchisporjecž.

Wostajcze čaſznik ſtejo.

W Jendželſtej běſhe muž žiwy, kíž do ničeho wěrič njechaſche
a kíž mějeſche bjesbójne waschnje. Wón běſhe wužikny rjemjeſhnik
a běſhe ſ dobrým roſomom wuhotowaný, běſhe pak ſlepý w bój-
ſtich wězach. Wéra běſhe po jeho myſli jenož ſaſlepjenje a jenož
khwana, ſlabé, njewědomne a lohkorwjerjaze žony ſjebacž; wona
běſhe jemu hoła pſchivéra, kotrež duchowni ſebi ſo wužitku w ludu
ſdjerža, kotrež pak dyrbjeli ſo wſchitzu roſomni ludžo pſchecžiwicž.
Njewěrjazy člowieſ ſkori a wón čjujeſche, ſo ſ nim ſ konzej dže.
Wón ſo lekarja prafchecche, ſak doſho budje hiſcheče žiwy. Tón
jemu wotmolwi, ſo jeho možy wjazy daloko doſahacž njebuža.
Wón pak ſebi wěſcziſche wotmolwjenje žadasche. Duž lekar na
čaſznik wó iſtwje poſkaſa, na kotrejž běſhe runje $\frac{1}{2}9$ a praji:
„Naſkerje njebužecže wjazy žiwy, hdyž čaſznik 12 bije.” Tón muž
mějeſche po tajkim jenož hiſcheče poſchitwórtu hodžiny žiwy bycž;
pſcheco na čaſznik hlaſasche, čjujo, ſo jeho žiwenje čeka. Tón
wot lekarja pomjenowaný čaſh běſhe nimale dóſchol, jako wón na dobo
we ſoju nahle poſkocži a ſawoła: „Wostajcze čaſznik ſtejo!” a morwy
ſaſo na ſojo padje. Čaſznik pak njeſta a hdy by ſo tež ſtaſo,
jemu to ničo pomhało njeby; pſchetož jeho požlenja hodžina běſhe
pſchischla, w kotrejž bu wotwoſaný ſ tuteje čaſnoſče do wěc-
noſče, do druheho ſweta, kotrež běſhe ſa njeho bje wſchije nadžije.

Luby čjitarjo! Rajeke budje twoje ſacjucze, hdyž wěſh, ſo
ho čaſh twojego žiwenja wjazy po lětach, po měſazach a tydženjach,
ale po ſamych hodžinach a mjenſchinach licži? Šak jaſtoſne je,
hdyž člowieſ w ſwojim žiwenju hnadne pomožne wězy, jemu
poſkicžene, wužil njeje a pſchepoſdže jich wajnoſč pónaſaje a by
potom najradſcho w ſwojim ſtrachce a ſadwelowanju chył, ſo by
čaſznik jeho žiwenja ſaſtaſ. Što pak pomha, ſo ho bojecž nje-
trjebam, runjež čaſh wotběhni? Evangelijon wo hnadze Božej
ho tebi pſcheco preduje. Tón Knjes Jeſuš Chrystuš, „wobdaty
ſ mozu a połny ſmiljenja”, je miſchr, kotrež móže pomhač a
ſbožnych czinieſ tých, kíž pſches njeho ſ Bohu pſchiňdu a je pſcheco
žiwy, ſo by ſa nich proſyl (Hebr. 7, 25). Te ſlowa dyrbja

nam wožne bycž: „Wér do teho Knjeſa Jeſom Chrysta, dha
budžesč ty a twoj dom ſbóžny” (Jap. ſkutki 16, 31). „To ſlowo
je tebi bliſko, w twojim reže a w twojej wutrobje. To je to
ſlowo teje wér, kotrež my powjedamy: Želi ſo ſe ſwojim rtom
wuſnajesč Jeſuſa, ſo wón tón Knjes je a wěriſt w ſwojej
wutrobje, ſo Boh jeho wot morwych je ſbudžiſ, budžesč ſbóžny.
Pſchetož hdyž ſ wutrobu wěrimy, budžemy prawi, a hdyž ſ rtom
wuſnajemy, budžemy ſbóžni. Pſchetož piſmo praji: Schtóž do
njeho wěri, njebudže ſ hanibje. Tu njeje žane roſdželenje bjeſ
židami a Grichami, pſchetož wſchěch hromadze je jedyn Knjes,
bohaty na wſchěch, kíž ſo ſ njemu wokaju. Pſchetož ſchtóž ſo budže
mjenu teho Knjeſa woſacž, tón budže ſbóžny” (Rom. 10,8—13).

E. ſ.

Sſwobodny!

Po němſkim.

W lěcje 1884 w Londonje lětny džen ſběhnjenja ſchollovinſta
ſwjeczachu. Tón wulk ſo pſched 50 lětami ſtaſ. Kralowſki wukas běſhe ſa džen ſwobodzenja ſchollovow džen
1. augusta 1834 poſtaſiſ a džen 31. julija wjeczor běchu w jendžel-
ſtich ſolonijach wſchitke zyrkwe a kapalki ſ wbohimi czornymi
pſchepielnjenje, kotsiſ ſo modlo na hodžinu ſwojeho wužwobodzenja
czakachu. Hdyž dwanacie bjeſhe, wſchitzu předawſchi njewolnizy
poſtaných, jako ſwobodni czlowiekojo a ženje drie žadny lud
widžiſ njeje telko džakných modlitwów ſ njebju ſlacz, kaž jendželſki
na tamnym dnju!

Tucži njebožowni hacž dotal pod ſpſchah njebmilných czlowiekow
ſcžiſhezeni běchu w jenym wokomiknjenju ſwobodni wot tuteho
žaſtoſneho wotrocžkowſta. Wot teho dnja jim jich kujeſojo ničo
wjazy roſkaſowacž njemějachu, jich wjazy bicž njebmědžachu a hdy
běchu jich hiſcheče chyli podcžiſhezowacž, móžesche ſchlova wot-
molwicž: „Ja ſym po kralowſkim wukau ſwobodny; ty žaneje
možy a prawa wjazy na mni nimiaſh.” ſchlova běſhe a wosta
bjeſ možy, ſo móh ſo ſam pſchecžiwicž, ale wón mějeſhe ſa to
ſlowo ſwojeho krala a jeho móz, pſched kotrež dyrbjesche móz
ſtarych knjeſow ſo ſhubicž. Rajeke wulkotne wužwobodzenje! Bone
je ſlaby wobras teho wužwobodzenja, kotrež je nam Boh poſkicžiſ,
hdyž nam ſwojeho ſſyna da, ſo by naſ ſumohſ. My ſym tež
ſchollovojo, ſchollovojo hrécha; my ſlužimy ſatanę a ſweteſi a nje-
móžem ſo ſam wužwobodzicž; pſchetož „Kóždy, kíž hréch czini,
je hrécha wotrocžk” (Jan. 8, 34).

Ale na tym dnju, hdyž Jeſuſ ſa naſche hréchi wumrie, wón
naſche ſbože dokonja. Wumogenje, kotrež je ſ krmu ſſyna Božeho
ſaſyglowanie, naſ ſwobodnych czini na wſchitke čaſh. „My ſym
wukupjeni ſ tej drohej krmu Chrysta” (1 Petr. 1, 19). Duž ſym
nětko prawje ſwobodni (Jan. 8, 36); na tym dnju bu knjeſtwo
czerta a wotrocžkowſto hrécha na pſcheko ſlamane.

Što ſym my ſa naſche wužwobodzenje cziniſi? Runje tak
wjese kaž cíj czorni ſchollovojo pſched wjazy hacž 50 lětami, mjenujcž
do zyla ničo, pſchetož woni njemějachu ničo czinicž; woni běchu
podarmo ſpýtali ſo ſběhnyeſ a czeknycž, ale woni wostachu, ſchtož
běchu hacž na tón džen, na kotrejž jich kral wužwobodži. Naſche
ſbože je tež ſkutk Boži, hnadny ſkutk, kotrež ſaſlužili njeběchmy,
na kotrež tež žaneho prawa njemějachmy. Sbože je nam wobra-
dzenie. Bone je „dar Boži“.

Praschesch-li ſo, ſak móžem ſwobodzeni bycž, daj ſebi
prajicž: Rajeke tamni ſchollovojo. Woni běchu kralowſku hnadu
pſchijeli ſ dowěrjenjom, ſ druhimi ſlowami, woni běchu wěrili, ſo
je tón kral, kotrež hiſcheče ſenje wohladali njeběchmu, woni běchu
wěrili do jeho možy, — wěrili do jeho ſlowa a doſelž wěrjachu,
běchu ſwobodni. — Wěrmy tež tak, wěrmy do bycža, do luboſče,
do možy, do ſlowa Božeho a pſches tón jednorh ſkutk naſcheje
wěry budžem ſumogeni. „S hnady ſcje wý ſbóžni ſcžinjeni pſches
wěru.“ (Ef. 2, 8.)

Sbože je ſa naſ! Žadny tamnyh njebožownych wot kralow-
ſteje hnady wuſamknjeny njebě; cíj hóle běchu pod ſwojimi
ſtarymi knjeſami cíjepili, cíj ſbožowniſchi móžachu nětko jako
ſwobodni bycž. Šak tež nichto wot teho ſbože, kotrež nam Boh
w Jeſuſu Chrystuſu poſkicžuje, wuſamknjeny njeje. Ale wot teho
wotwiſuje, hacž jo pſchivoſmijemy abo niz. Naſcha wěra abo
naſcha njewěra roſkudži wo naſchim ſbožu abo njebožu, my
ſluſhamy pak do tých, kotsiſ ſu wumogeni, pak do tých, kotsiſ ſu
ſhubjeni. „Schtóž do mnje wěri“, praji Jeſuſ Chrystuſ, „tón ma
wěcze ſiženje“.